

steyn woont, die ik sinds zijn verkiezing tot lid van de Tweede Kamer in de voorafgaande Juli als onbezoldigd secretaris ter zijde sta. Ik loop haastig, want ik moet nog diezelfde avond naar Leiden terug, omdat ik, student, helaas alleen de weekeinden aan dit werk kan geven. Maar niet zo haastig of ik zie, als ik de Spaanse kade voorbij ben, ergens tegen een winkelruit, bij het nu verdwenen Plan-C, een bulletin van de N.R.Ct. hangen: de ex-Keizer heeft bij Eysden Nederlands grondgebied betreden. Gevlucht. De Duitse Revolutie dus een feit. De ramp van de oorlog, die nu over is, tenslotte toch ten goede gekeerd. De Revolutie in Duitsland, met die van Rusland achter zich, hoe zou die anders dan onweerstaanbaar kunnen zijn? Morgen, vandaag misschien al is het onze beurt. . . Het artikel dat ik in de „Minerva” zal schrijven, begint vorm te krijgen. . . Kameraden! . . .

Van Ravesteyn wist het al. Hij zit bij de haard gebogen. Zijn vogelkop grijnst, zijn handen wrijft hij nerveus tussen zijn knieën. Ik had iets anders verwacht, wat weet ik niet. Hij is verheugd, jawel, maar niet geestdriftig, laat staan buiten zichzelf. Maar ik ben niet verbaasd meer. Ik heb, hoe kort ik hem ook ken, meer van die koude douches gehad, doch zij hebben mijn toch al onbepaald vertrouwen in zijn superieur inzicht slechts kunnen versterken. Want ik weet, dat dit inzicht welt uit drie zuivere bronnen: een onsentimenteel, schier verzwegen, maar daardoor des te oprechter meeleven met het lot van de „verworpenen der aarde”, een intellekt, dat even oorspronkelijk als geschoold, in die combinatie een hoogstzeldzame uitzondering is en een belezenheid, zo veel omvattend, dat ik, telkens wanneer ik er een nieuw bewijs van krijg en dat is elke keer, dat ik hem spreek, me met groter verbazing afvraag, hoe het mensenmogelijk is.

Een voorval van enige weken terug schiet mij te binnen. Ik had hem gewezen op bepaalde reacties van de Beurs, in mijn prille marxistische wijsheid denkende, dat deze een onfeilbare aanwijzing waren voor de komende loop der dingen. Hij had terug gehoord: „die ouwe heertjes, dacht je dat die er dan iets van wisten? Man, gebruik je verstand, dat god-de-heer je in overvloed gegeven heeft.” „Maar Kautsky” . . . had ik me nog vaag willen verweren, meer om mijn aftocht te dekken overigens, dan omdat ik nog van mening met hem verschillen zou, hetgeen mij eenvoudig een onmogelijkheid leek. Het verbeterde de situatie voor mij niet,